

УДК81'42:070:32

Тетяна Шевченко

**ОПРАЦЮВАННЯ МОВНОСТИЛІСТИЧНИХ
НЕДОЛІКІВ ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ
(на прикладі газети «Сільські новини» за 2013–2014 рр.)**

У статті проаналізовано мовностилістичний аспект редакторського аналізу газети для аграріїв «Сільські новини», акцентовано увагу на типових помилках і запропоновано шляхи їх усунення.

Ключові слова: газета, редакторський аналіз, мовностилістичне опрацювання, помилка.

В статье проанализирован стилистический аспект редакторского анализа газеты для аграриев «Сільські новини», сконцентрировано внимание на типичных ошибках и представлены способы их устранения.

Ключевые слова: газета, редакторский анализ, стилистическая обработка, ошибка.

The article makes analysis of linguistically stylistic aspect of editor's analysis of the newspaper for agrarians «Sіlski novyny», attention is placed on typical mistakes and ways of their elimination are suggested.

Key words: newspaper, editorial analysis, analysis, linguistically stylistic analysis, mistake.

Незважаючи на пророкування про швидке зникнення, газети й надалі залишаються одним із найбільш впливових та важливих засобів масової інформації сучасності. Поступ науки та техніки, а разом з тим і розвиток електронних ЗМІ, широке використання Internet не можуть змусити газети зникнути зовсім, і цим вони завдячують своїй «матеріальності», можливості для читача завжди повернутися до прочитаного, «потримати» час і події в руках. Проте це буде можливим, якщо газетарі дбатимуть про якість своїх видань, зокрема й високу якість мовностилістичного оформлення публікацій. «Досконала архітектоніка тексту впливає не тільки на ефективність його сприймання; вона має і виховне значення, розвиваючи (або порушуючи) логічну, емоційну, мовну культуру читача. Результати обробки, удосконалення

форми тексту та його змісту (літературний бік) мають і суто економічне значення для суспільства в цілому, впливаючи на швидкість сприймання і запам'ятовування повідомлення» [2], — вважає В. Різун.

Мета нашої статті — демонстрація методики перевірки якості цього видання, зокрема мовностилістичного оформлення текстів. **Об'єктом** нами обрано газету *«Сільські новини»* — громадсько-політичне видання, орієнтоване на українських аграріїв. Засновник і видавець видання — ПП «Сільські новини». Свідцтво про реєстрацію друкованого засобу масової інформації: КВ № 4612 від 16 жовтня 2000 року Держкомітету інформполітики, телебачення та радіомовлення України. **Предметом** нашої уваги стали публікації за 2013–2014 рр. [3].

Газета «Сільські новини» орієнтована на окрему частину загальної аудиторії друкованих засобів масової інформації — мешканців сільської місцевості, і має достатню кількість тематичної інформації, потрібної цій аудиторії.

Наклад видання — 40 тисяч, формат А3, обсяг — 16 сторінок. Категорія читачів — керівники та фахівці АПК, фермери, підприємці, селяни. Передплатний індекс 33807 у Каталогі видань України.

Газета виходить з 1 лютого 1995 року. Друкується в м. Дніпропетровськ. Середній тижневий наклад — 24–25 тис. примірників. День виходу — четвер. Додаткові тиражі розповсюджуються на виставках, семінарах тощо. Найбільша кількість передплатників у Дніпропетровській, Харківській, Полтавській, Запорізькій, Кіровоградській, Херсонській областях. Газета співпрацює з багатьма рекламними агенціями по всій Україні. Головний редактор — Олексій Гуденко. Видання має свій офіційний сайт, де представлено архів за два останні роки. Серед кореспондентів видання — Микола Шарий, Алла Мальченко, Наталя Широка, Олександр Святина.

Видання — чорно-біле, перша й остання шпальти — повноколірні.

Тематика видання — висвітлення проблем у різних галузях, зокрема, у сільському господарстві. Газета «Сільські новини» своїми матеріалами намагається торкнутися їх як на державному рівні, так і на прикладі людських доль мешканців села. Саме тому видання користується повагою та попитом серед мешканців сільської місцевості. До кола зору журналістів цього тижневика потрапляють проблеми, важливі не тільки для держави, але й жителів сільської місцевості. Рубрики видання орієнтовані на широке коло читачів, але основний

напрямок — інформація для пересічного сільського читача. Це пояснюється мовою газети, тематикою її матеріалів. Видання орієнтоване на проблеми АПК України, тож це відображене безпосередньо у заголовках матеріалів. Наведемо деякі з № 51 за 2013 рік: *«Зі святом хлібодарським»*, *«Український борц чи не найдорожчий в Європі»*, *«Рекордний врожай за роки незалежності»*, *«Земельний банк почне роботу за 2–3 тижні»*, *«Розмова з виробниками зерна»*, *«Ціна на «соціальний хліб» залишається стабільною»*, *«Більшість селян підтримують мораторій на продаж аграрних земель»*, *«Селянам — достойне життя!»*.

Основні рубрики видання такі: *Перша сторінка, АПК сьогодні, Ситуація, Споживач, Агроринок, Розвиток, Акценти, Споживач, Надвечір'я, Сьогодні, Господар, Справа №*. Видання посідає гідне місце у відповідному сегменті ринку, до якого належать, зокрема, газети *«Рідне село»*, *«Сільські вісті»*, *«Аграрна країна»*. Місія аналізованої нами газети — інформувати громадян у доступній формі про актуальні питання й виклики сучасності, пов'язані зі сферою сільського господарства; залучаючи провідних фахівців, науковців і практиків сільського господарства, бути головним інформаційним та дискусійним джерелом.

Мовностилістичне опрацювання газети *«Сільські новини»*, здійснене після фактологічного, логічного й композиційного опрацювань, засвідчило, що суттєвих порушень протягом зазначеного періоду не було виявлено. Проаналізувавши тижневик на наявність фонетичних, орфографічних, морфологічних, синтаксичних та пунктуаційних помилок, можемо зробити висновок, що найбільше помилок фонетичного характеру.

Фіксуємо поодинокі випадки порушень, наприклад: *Одного дня у Южноукраїнську* замість одного дня в Южноукраїнську; *прийнятті рішень в сфері охорони довкілля* замість прийнятті рішень у сфері охорони довкілля, *кожен з нас має оновлювати ритм життя* замість кожен із нас має оновлювати ритм життя; *чай з ромашки* замість чай із ромашки.

Виявлено окремі хиби лексичного та морфологічного характеру: *ви відчуваєте себе ні в своїй тарілці* замість відчуваєте себе ні в сіх ні в тих; *для недопущення в майбутньому корупційних дій* замість з метою недопущення корупційних дій.

Українською рідко мали місце відхилення від орфографічних норм: *Одразу ж після підживлення ґрунт замульчуйте* замість одразу ж після підживлення ґрунт замульчуйте.

Зустрічалися й окремі випадки порушення пунктуаційних норм: при відокремленні прикладки: «Особливе ж місце займали вареники з сиром, — продуктом переробки молока» — вважаємо кому тут зайвою; при відокремленні частин складного безсполучникового речення: «Він розповів парламентарям про ганебний для усієї Дніпропетровщини факт — винуватці самовільного перекриття Орелі, яка належить до середніх річок держави, в районі Йосипівки Магдалинівського району і досі не встановлені та не притягнені до кримінальної відповідальності». Вважаємо, що тут між частинами складного безсполучникового речення варто поставити замість тире двокрапку, адже тут друга частина розкриває зміст першої; відсутність тире між підметом і присудком, які є однією частиною мови, в простому реченні: «Чорнобривці не тільки прикраса». Доречно тут поставити тире після слова чорнобривці; відсутність розділових знаків у складнопідрядному реченні, в якому не відділяється підрядна частина від головної: «Для того_щоб переглянути виноград у ящиках або діжечках, потрібно мати про запас по одному подорожньому ящику».

Зустрічаються поодинокі недогляди коректора при переносі слів із рядка в рядок під час верстки. Так, не рідкісні випадки, коли залишаються ініціали людини на одному рядку, а прізвище переноситься на інший. Наприклад, на с. 10 № 45, на с. 8 № 23, на с. 2 № 12. Також зустрічалися випадки неправильного переносу слів: *вий-шли, нагороджено, контр-ольні, вий-де*.

Мова збагачує лексичний склад не лише з власних ресурсів, а й шляхом запозичення з інших мов. Досить часто до слів іншомовного походження додають зайве означення, оскільки мовці не цілком обізнані з семантикою запозичень. Як зазначає О. Пономарів, порушення лексичних норм часто відбувається, коли використовуються російські слова, пристосовані до української фонетики [1].

Лексичні росіянізми, вважає вчений, справляють руйнівний вплив на структуру української мови, але їх порівняно легко виявити в тексті й виправити, принаймні подумки, на відповідні українські слова. Проте варто зауважити, що будь-які росіянізми, вжиті без спеціальної стилістичної настанови, є вкрай небажаним явищем у пресі, оскільки вони не просто тиражують помилки, а й руйнують саму «структуру української мови».

У виданні наявні порушення у вигляді вживання росіянізмів: *за-раз задоволений* — українською мовою правильно перекласти *наразі*;

одна жбурляє у вікно другій — за нормами української мови доречно вжити *іншій*; вислів на кшталт «*в міру дурна, в міру розумна*» взагалі є російським сталим виразом і не має точного українського відповідника; слово *шпильки* — в українській мові замінюється на відповідник *підбори*; *покупка* — українською правильно *придбання*; *ніякої різниці* — правильно *жодної*; *скора поміч* — перекладається як *швидка допомога*; *українські жінки постійно красиві і доглянуті* — у цьому контексті потрібно вживати *завжди*; *і та, й та* — перекладається як *обидві, з другого боку* замість *з іншого боку*.

Як бачимо, російські основи адаптуються українською мовою, живлячись в «обрамленні» елементів української граматичної системи та на тлі українських фонетичних норм, і утворюють так звані гібридні форми. Відбувається змішування кодів різних мов, що, однак, не призводить до комунікативної аномалії, але різко знижує стиль висловлювання.

Отже, одним із показників досконалості мови видання є сталість норм, опанування яких сприяє підвищенню культури мовлення, а висока культура мовлення є свідченням культури думки. Мовна норма — досить складне й неоднорідне явище. При засвоєнні системи норм української мови слід усвідомлювати, що кожна мовленнева помилка — це порушення відповідної норми, незнання певних правил. Знання цих норм — підстава впевненості газети в завтрашньому дні, індикатор довіри читачів, відтак здійснення час від часу редакторського аналізу навіть такого видання, яке міцно тримається на ринку, потрібна й корисна справа. Один з аспектів такого аналізу нами й був продемонстрований у цій статті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Пономарів О.* Невмотивовані росіянізми [Електронний ресурс] / О. Пономарів. — Режим доступу : <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/nevmotyuvovani-rosiyanizmy>
2. *Різун В.* Аспекти теорії тексту [Електронний ресурс] / В. Різун. — Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=138>
3. Сільські новини : офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://silskinovyny.com/>